

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

י"ג עיקרים

ויסודות האמונה לרמב"ם

כח ההעדר - כח הכפירה

נשוב לנקודה אחרונה שעולה כאן מהיסוד הראשון. ביסוד הראשון מונח כח שנקרא כח של העדר. כאשר הקב"ה ברא את עולמו, אחד מהכוחות שהוא ברא זהו כח ההעדר. ההעדר זהו גם כח נברא. בלשון רבותינו זה נקרא: הצמצום הראשון שהקב"ה צמצם, זהו שורש כח ההעדר שבבריאה. לפי התפיסה השטחית, לפני שנברא העולם לא היה אף אחד חוץ מהבורא ית"ש, והרי שמציאות הנבראים הייתה נעדרת. אולם בדקות זהו גם כפירה, שהרי בכך מייחסים כח העדר לנבראים, והרי נתבאר שהעדר זהו גם סוג של נברא.

כאשר האדם מגדיר שהוא לא היה קודם שנברא העולם, בדקות זהו בגדר שאלת "מה לפנים". בודאי שאם הוא יגיד שהוא היה קודם שנברא העולם אין לך כופר גדול מזה. אולם ביחס של "לפני שנברא העולם" אין האדם כלל, שהרי אין האדם יכול לדון בדבר שאין לך בו שום נגיעה, עצם המחשבה לבוא ולהגדיר שם "יש" - "אין", אלו הם דברי הבל.

עצם ההגדרה היא שלא ניתן להגדיר. לא שהאדם מגדיר האם הוא היה שם או לא היה שם, לא כן היה שם, ולא לא היה שם. אם האדם יבוא וינסה לתפוס את החבל משני הצדדים, האם כן היה או לא היה, זוהי שאלת "מה לפנים", שאסור לדון שם. מה יאמר האדם, "אולי הייתי שם רק אסור לדון בזה", אין לך דבר הבל גדול מזה, שהרי גם בכך הוא דן בדבר, רק במילים אחרות. מקום זה הינו מקום שהמחשבה

מסתתמת, מחמת שהאדם לא יכול לעסוק בדבר שמעבר לגדרי החכמה שבו נברא העולם.

לפיכך, כאשר אנו מתייחסים כאן בדברי הרמב"ם לכח שנקרא העדר, בהעדר שלנו, או ח"ו בכפירה העדר שלו, ישנו כאן כח בנפש שנקרא "העדר". לפ"ז יש להבין בדקות. כל אמונה היא תפיסת מציאות, כל כפירה הוא כח של העדר. האמונה היא ניצוץ של חלק אלוק ממעל, עצם הכח להכיר את מציאות הבורא ית"ש, שזוהי עצם המציאות, וכל המציאות שלנו היא רק חלקי הגילוי שלו, זהו הכח שנקרא אמונה. שהקב"ה גילה מציאות של אמונה, הוא גילה במקביל כח של כפירה. בלשון אחרת והיינו הך, אמונה מכרת מציאות, כפירה מכירה העדר. אלו הם שני כוחות.

לאחר שהוגדר באופן ברור שאמונה היא הכרת מציאות, הרי שכנגד כך הגדרת הכפירה היא העדר. כדוגמת כופר בע"ז, כלשון חז"ל, שזוהי העדר של הע"ז. כאשר נטוע באדם כח של אמונה, הרי שנטועים בו שני כוחות, כח של אמונה, ולעומתו כח של העדר.

אמונה שאינה באופן של דבר והיפוכו

מעשה נעמיק להבין דבר נוסף. שורש כל דבר הוא אחד, ובהתפשטותו הוא הופך להיות שנים. יש מקום של אמונה בנפש שבכחה יש אמונה, מציאות, והיפוכה של האמונה היא כח העדר כפירה. ויתר על כן, יש מקום בנפש שהוא אמונה, מציאות, שהוא לא היפך של כפירה. אלו הם שני מדרגות של אמונה. וזו היא האמונה העליונה שנתבארה, שכל מציאות הנבראים היא גילוי הבורא ית"ש, שבדקות זוהי לא אמונה שהיא היפך של כפירה, אלא זו אמונה

כפשוטו. האמונה היותר תחתונה בנפש, היא אמונה באופן של דבר והיפוכו. בלשון רבותינו כסדר זה נקרא: "אנכי", "ולא יהיה לך", אמונה וכפירה. "אחת דיבר אלוקים" - זוהי אמונה שאין לה היפך, "שתים זו שמעתי" - זוהי אמונה שיש לה היפך.

נמצא, שכל ציור כח ההעדר שנתבאר לעיל, העדר מציאות הנבראים על מנת לגלות את מציאות הבורא, זהו איננו המקום העמוק ביותר בנפש. במקום העמוק ביותר האדם מכיר את מציאות השי"ת והוא איננו צריך להעדר את מציאות עצמו. במקום היותר תחתון בנפש, יעלה על לב שהאדם לא נמצא ואזי הוא מכיר את קיום השי"ת כמציאות שלמה, אולם כל זה הוא במקום שהנפש נתפסת כדבר והיפוכו, זה לעומת זה, טוב לעומת רע, בשורש עץ הדעת. אולם בתחילת שורש עץ החיים בשורשו, בבחינת "אלקים עשה את האדם ישר", אמונה היא לא היפך של כפירה.

היום כל מציאות שמחה שלמה, "והיית אך שמח", "אך" ר"ת, אמונה כפירה. לכן "אך" זהו מיעוט. אין לנו אמונה כפי שהיא צריכה להצטייר באופן של א' בלא כ', כל האמונה מגיעה ממציאות שנקראת כפירה. ומצד כך, שורש כל כח המדמה שהוא הכ' של כופר, שכל כפירה זה כ', פורים כפורים, וכן ע"ז הדרך, זהו שורש כל הקלקול שקיים. גם אם זה לא כפירה בפועל, אבל זהו שורש הכפירה כפי שהיא מתגלה. השורש העליון הוא אמונה לא מצד הפכויות של אמונה וכפירה, אלא אמונה מוחלטת וגמורה במציאות המוחלטת, בו ית"ש.

■ המשך בע"ה שבוע הבא - מסדרת דע את אמונתך_002

היסוד הראשון (שלוש עשרה העיקרים לרמב"ם) בקול

פרק ההתבודדות | מרביתנו אברהם בן הרמב"ם

וכל זאת כדי להינצל מן הדברים שההמון שטוף בהם ולהיות חופשי שלא יטרד - על ידי ראיתם ושמיעת שיחותיהם ועיסוק בעניניהם.

נבאר את עומק הדברים שנתבארו כאן בדבריו. חלק ממערכת ההתבודדות החיצונית, ישנה התבודדות חיצונית כפשוטו ממש, שהאדם נמצא פחות עם בני אדם, כלשונו לעיל: "הוקרת הרגל מעצרותיהם והתנתקות מעליהם", וכמו שנתבאר שיסוד הדברים הוא שהאדם נבדל בנפשו מבני דורו. כהדוגמא שהוזכרה לגבי אב מבוגר וילד, שהאב חש שהילד אינו נמצא בעולם שלו אפילו שהם נמצאים באותו בית, לאב יש מערכת חיים משל עצמו. כך ומעין כך ביחס לכל בני העולם כולו, מי שחי בעולם יותר פנימי הוא מרגיש את עצמו נבדל מהמציאות החיצונית שנמצאת סביביו. וככל שהאדם מתנתק נפשית מחיבור לבני דורו, כך תפיסת ההתבודדות החיצונית שלו הולכת ומתחדדת [בדקות, זה ממוצע בין החיצוני לפנימי].

ההתבודדות מכריחה את האדם שנפשית הוא יהיה מנותק מבני דורו. ואם הוא מחובר אליהם, זהו רק באופן של הטבה גשמית או רוחנית. וגם זה רק בשיעור מסוים, לא שהוא יפול אליהם, אלא בבחינת "ראיתי בני עליה והם מועטים", שהוא נמצא למעלה ומידי פעם יורד למטה, כדברי הבעש"ט. לא שהוא יורד למטה ונופל להיכן שהם נמצאים, אלא הוא יורד מלמעלה למטה על דעת לשוב למעלה, ועיקר משכנו הוא למעלה, ולצורך שעה הוא יורד למטה, להשפיע הן ברוחניות והן בגשמיות, וגם זה בשום-שכל ובזהירות מרובה.

והמטרה היא, על מנת להינצל מן הדברים שההמון שטוף בהם ולהיות חופשי שלא יטרד [ישנם גרסאות נוספות כאן].

על מנת שהאדם יוכל להיות מנותק לגמרי מבני דורו,

יסוד הדברים כך הוא, כל זמן שהאדם נפשית מחובר לבני העולם, בודאי שהוא לא מנותק מהם ואין לו התבודדות אמת. יתר על כן, ישנו קושי נוסף שיש לאדם שמחובר לעולם. כיוון שהאדם מורכב מנשמה וגוף, ויש לו את צרכי הגוף, וצרכי החומר מצריכים את האדם בכללותו לייצא אדם לפועלו

פרק ו' | האופן למעשה של צירוף היראה והתורה.

"ויכוין להתדבק בלימודו בו בתורה בו בהקב"ה, היינו להתדבק בכל כוחותיו לדבר ה' זו הלכה.."

ובזה הוא דבוק בו יתברך ממש כביכול, כי הוא יתברך ורצונו חד כמ"ש בזהר.

בדברי הנפה"ח כאן, מתבארות הפנים הראשונות של הדבקות בתורה שהיא דבקות בקוב"ה, והשאלה היא מצד מה הדבקות בתורה הינה דבקות בקוב"ה?

כאשר האדם לומד דבר הלכה, הרי שבזה מתגלה רצונו יתברך שמו. הלכה נקראת 'הוראה' מלשון גילוי רצונו יתברך שמו. ולכן כאשר האדם עוסק בדבר שהוא רצונו יתברך שמו, הרי ש"בזה הוא דבוק בו יתברך ממש כביכול כי הוא יתברך ורצונו חד".

הסוגיא של "הוא יתברך ורצונו חד" אמנם הינה סוגיא עמוקה עד למאוד ובה לא נעסוק במסגרת זו.

אבל מה שכן צריך להבין כאן, שהרי כל דבקות בהכרח בנויה משני חלקים: היא בנויה מהאדם הדבוק, ובמי שהוא דבוק בו שזה הוא יתברך שמו. וא"כ כאשר אנו עוסקים בגילוי של רצונו יתברך שמו, שאדם שעוסק בתורתו יתברך שמו הוא עוסק ברצונו יתברך שמו, הרי שהנפה"ח ביאר בזה בדבריו את החלק של במה האדם דבוק בשעה שהוא עוסק בדבר ה' זו הלכה - שהוא דבוק בו יתברך שמו וברצונו, שהוא יתברך ורצונו חד. אולם זהו במה שהוא דבוק, שהוא דבוק ברצונו. אבל מצד האדם עצמו שדבק בו יתברך שמו, מה דבוק בו יתברך שמו בשעה שהוא עוסק ברצונו יתברך? איזה חלק באדם, ובדקות יותר, מכח איזה חלק בו, הוא דבק ברצונו יתברך שמו? חלק זה לא נתבאר להדיא בדבריו. האדם שדבק בו יתברך שמו, כאשר הוא עוסק ברצונו יתברך, האם הגוף החמרי - הידיים, הרגליים והציפורניים, הם שדבקים בו יתברך שמו בשעה שהם עוסקים בתורה שהיא רצונו יתברך שמו, דבר ה' זו הלכה?! צריך אם כן להבין איזה כח באדם מדבק אותו ברצון של הבורא יתברך שמו?

אלא ברור ופשוט, שכל צורת הדבקות בנויה באופן של "הוי דומה לו", מה הוא אף אתה. ולכן כאשר אנו באים, לא לסוגיא של מידות ששרשה גמילות חסדים, אלא לסוגיא שהיא עיקרא ושרשא דכולא - שהיא התורה, שהדבקות שם הינה במה שדבקים בו יתברך שמו בדבר הלכה שזהו ברצונו יתברך, אז כמו שההתדבקות במידותיו זהו חסד בחסד, רחמים ברחמים, מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא חנון אף אתה חנון, לכן גם כאשר דבקים בו יתברך שמו ברצונו, עם איזה כח האדם דבק ברצון הבורא? חייב שזה שיהיה שמכח הרצון של האדם עצמו,

הוא דבק ברצון של הבורא!! ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך קובץ שיעורים על

פרק ההתבודדות | מרבינו אברהם בן הרמב"ם

ולעבודתו עדי ערב", הרי שהוא נצרך להתערב עם בני אדם יחדיו. יכול להיות שהם עוסקים בענייני החומר מחמת שהחומר חשוב להם מאד, אבל הוא מוכרח לעסוק בענייני החומר מחמת הקנס שנקנס על אדם הראשון, "בזעת אפיק תאכל לחם עד שובך אל האדמה אשר ממנה לוקחת", וזה גורם לו שלמעשה הוא הופך להיות מעורב יחד עמהם, ועיי"כ האדם לא מבודד מהעולם אלא מקושר אליהם.

כאן נבין היכן הוא סוד הבטחון. עבודת הבטחון יש בה כמה פנים, הפנים השורשיות והפשטות הם שורש האמונה הפשוטה שהבורא ית"ש "עשה עושה ויעשה לכל המעשים כולם", אולם לא אלו הם הפנים של סוגייתנו. ביחס לסוגייתנו, כל זמן שאין לאדם בטחון, תולדת הדברים היא שנפשית הוא מעורב יחד עם בני אדם, הוא חושב מה הם חושבים, והוא חושב כיצד הם יגיבו, מה הם יעשו, כיצד הוא ירוויח, וכיצד הוא יפסיד, מה צריך לעשות, וחוזר חלילה. כל זה גורם לאדם בנפש שהוא עסוק במה שהם עסוקים והוא מתחבר לנפשותיהם.

כאן מונח כח הבטחון. לולא כח הבטחון, על דרך כלל רוב בני האדם צריכים את הממון שהם צריכים, וזה גורם להם להיות מעורבים עם הבריות. נמצא, שרוב בני האדם ברוב יומם עסוקים בענייני החומר בחוץ, ויתר על כן עסוקים רוב היום עם בני אדם, ואותם בני אדם עיסוקים בחומר ועוד חומר, ומתקיים בהם "מצא מין את מינו ונעור", ועיי"כ האדם מאבד את כל עולמו הפנימי. חלק מעבודת ההתבודדות מכריחה בטחון בבורא עולם, אם אין בטחון בבורא עולם הרי שבהכרח האדם יצא החוצה.

יתר על כן, בכוחות הנפש העמוקים, אדם שאין לו בטחון הרי דואג על פרנסתו, ונמצא שנפשו מקושרת לחומר. יש אחד שמקושר לחומר מצד הנפילה ממש, תאוה כפשוטו, שרצונו לעוה"ז. זהו חיבור תחתון, ולא בזה אנו עוסקים כעת. אלא אפילו אדם שכבר נזדכך, ועבר את התהליך שנתבאר לעיל, ביטול החלק המרגיש, הטיית החלק הדוחף לפנימיות, אבל סוף-סוף לחם לפי הטף הוא צריך, ואזי נפשו דואגת, ומקושרת לחומר, והוא נופל. לעומת זאת, אם יש לאדם בטחון, תולדת הדברים היא שנפשו איננה מקושרת לעולם, והוא יכול לעסוק בעליונים. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא – מתוך סדרת שיעורים על ספר

פרק ה' | כח הזכרון

ישנם ציורים שהאדם זוכר אותם, היות ובאותו ציור הנפש משכה אותו לאותה ראייה. או משום שזה היה מראה כל כך חד וברור שהצטייר ועמד כמציאות לעצמה. וכמובן שישנם אנשים שכך זה אצלם משום שבטבעם כח הציור אצלם מסודר וחזק יותר. אך אצל רוב בני האדם בטבעם כח הציור חלש ואינו מבורר, וחלק מהסיבה שכח הציור חלש היא מחמת התערבות של הציורים המכחישים זה את זה כפי שהוזכר, (ובזה מתפרש לשון ציור משורש "צר" – שתי "צרות" המכחישות זו את זו, משום שהציורים באים "בצרורות" זה אחר זה ומכחישים אחד את השני).

כבר מתחילה בימי הקטנות, כח הציור מתגלה ככח מעורב שאינו מבורר, וניתן לראות דוגמא לזה כאשר כשנותנים לילד לצייר ציור, פעמים רבות הוא לוקח את הצבע ומקשקש קשקוש על קשקוש וקוים על קוים מעורבים זה בזה... ובוה מלבד מה שהציור עצמו אינו ברור מה הוא, מתגלה בפעולה שהוא פועל כאן, התערבות וחוסר הברירות של הציורים אצלו בנפש, עיי" הקוים המעורבים המכחישים זה את זה. ומכאן ואילך, ככל שהאדם גדל יותר כך התערבות גם הולכת וגדלה, כי הולכים ונוספים עוד יותר ציורים.

עכ"פ, העמדת כל ציור וציור בנפש כציור לעצמו בלתי מעורב באחרים, זהו השורש לכח של זיכרון בהיר מכח הציור שבנפש.

חכמה – זיכרון של דברים סתומים כהיותם

הזיכרון השני שהוזכר, הוא כח הזיכרון באופן של חכמה, שהאדם זוכר פיסקי דברים כמו שהם. זהו זיכרון של דברים סתומים, כנזכר בלשון רבותינו "חכמה סתימאה" – האדם זוכר את הדברים בסתימותם.

לדוגמא: מצוי מאוד שמרגילים את הקטנים לשנן משניות ולזכור אותם בעל פה, ובענין זה ישנן שני אופנים: יש המרגילים את ילדיהם, לחזור ולשנן את אותם משניות שהם כבר למדו בתלמוד תורה, ויש המרגילים את ילדיהם, לשנן ולהיבחן בע"פ על משניות שלא למדו אותם, והילד אפי' לא מבין מה שהוא אומר.

החילוק שבין שני אופני שינון אלו הוא, שכאשר משננים וזוכרים דברים שלמדו והבינו אותם, זהו זיכרון הנבנה גם ע"ג כח הבינה – מכח הבנת הענין הוא זוכרו. אבל אם משננים וזוכרים דבר שלא היתה בו הבנה, נמצא שהזיכרון נבנה ע"ג כח החכמה הזוכר את הדבר כפי שקיבלו ולמדו.

יש ילדים שכח הציור חזק אצלם, והם זוכרים את המשניות מכח הציור. אך אצל רוב בני האדם כח הציור אינו חזק, ולכן בדר"כ אם הוא לא הבין את הנלמד, הזיכרון נבנה ע"ג החכמה שזוכרת את הדברים פיסקי פיסקי. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא – מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך

פרק ד' | רצון הכרח הרגל

ההפסד שבהרגל

ההרגל החיצוני גורם לכך שהמעשים נעשים בלי מחשבה. ובנוסף על כך, הם נעשים מתוך העדר גילוי של רצון, או עכ"פ עם מעט מאוד גילוי של רצון.

כאשר האדם מרבה לעשות מעשים מתוך הרגל חיצוני, בלי מחשבה וגילוי של רצון, הוא בעצם נעתק מפנימיותו, הוא מתנתק מרצונו ומחשבתו, ומעשיו הם כמעשי קוף בעלמא.

חלק לא קטן מחייו בנוי ממעשים שהוא עשה, אבל הוא לא היה מקושר למה שהוא עשה, ההווה הפנימית של נפשו אינה חיה וערה, ואינה מרגישה ומחוברת למעשים שהוא עושה.

והרי זה כאדם הישן המניע את ידיו ורגליו שתנועות אלו ברוב המוחלט של המקרים לא נעשות מתוך מודעות. כך גם פעולות הנעשות בהקיץ אך מכח ההרגל ברובד החיצוני של הנפש.

וככל שהכח הזה גדול יותר בנפש האדם, כך האדם פחות קשור למעשיו ומעשיו פחות קשורים אליו, והוא יוצא מעצמו למקום שנקרא הרגל, מה שקרוי "אינסטינקט".

ומה גם שכפי שהזכר בשיעור הקודם, הכח להתחבר לעצמו הוא ע"י ברור הרצון המניע את המעשים, וע"י האדם נקשר לרצונותיו ולעצמו. ונמצא שכח ההרגל הוא ההיפך הגמור לזה משום שהוא גורם שהרצון יהיה נעלם ומכוסה.

עבודה מעשית לכח ההרגל

המומלץ למעשה הוא שכל אחד ירשום את אותם דברים שהוא מזהה שהם נעשים אצלו מתוך הרגל.

בשיעור הקודם התבאר, שכל אחד צריך להתבונן בפעולותיו מה הם הרצונות שיכולות להוות מניע למעשים ומה הם הרצונות שבאמת היוו גורם לעשיית המעשה, כעת נוסף לאותה התבוננות נקודה נוספת, שבה אנו מתבוננים: האם המעשה (כולו, רובו, או חלקו) נעשה מתוך הרגל ללא התגלות כח הרצון. ואפי' שהמעשה הוא נכון, ואפי' שהוא מעשה של מצוה, צריך להתבונן האם סיבת עשייתו היא כח ההרגל.

ככל שזוהה יותר ויותר דברים שאנו עושים מתוך הרגל, ראשית נגיע למודעות עצמית יותר בהירה על כח ההרגל שבנפשנו המוליד את הפעולות שאנו עושים. עצם המודעות הזו להיות מודע להיקף ולעומק הפעולות שמכח ההרגל זהו שלב ראשון.

השלב השני בעבודה המעשית הוא: לאחר שזיהינו את הדבר שאנו עושים מתוך הרגל, צריך להתבונן האם אנו רוצים לעשות את אותו דבר או לא. אם נגלה שאין לנו בזה שום רצון (ואין צורך לעשותו) – נפרוש מעשייתו. ואם נגלה שיש לנו בזה רצון – צריך לעורר את נקודת הרצון שהיא תהיה סיבת הדבר ולא ההרגל. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא – מתוך קובץ

שיעורים על תפקידן של בנות ישראל.

אבד | בני העיר ששלחו את שקליהן

שקלים (ה ע"א) - בני העיר ששלחו את שקליהן, ונגנבו או שאבדו. והבן, ששקל נקרא כן מלשון דבר השקול, ב' דברים השווים זה לזה. כמ"ש (ב"ק ג ע"א), מכדי שקולין הם ויבאו שניהם, דהי מינייהו מפקת.

אולם בעומק, מצד מדרגת עוה"ז השתא אין שקולין גמור, כי אי אפשר לצמצם. כמ"ש (שבועות לד ע"א) כפרו שניהן כאחת חייבין. הא אי אפשר לצמצם, אמר רב חסדא הא מני ר' יוסי הגלילי היא דאמר אפשר לצמצם. והבן שמצד עוה"ז אי אפשר לצמצם, כי אין לנו הארת יושר, האלקים עשה את האדם ישר, אלא והמה בקשו חשבונות רבים, נטיה לצדדים. אולם מצד מדרגת קודם החטא, ישנה ישרות גמורה שאינה נוטה לצדדים, ואפשר לצמצם.

ומעין כך אמרו (ברכות ג ע"א), ודוד מי הוה ידע פלגא דלילא אימת, השתא משה רבינו לא הוה ידע, דכתיב כחצות לילה אני יוצא בתוך מצרים. והיינו שמתולדת החטא אי אפשר לצמצם בדיוק בחצות. אולם מאידך גיסא אמרו שם, רבי זירא אמר משה לעולם הוה ידע, ודוד נמי ידע. והיינו מהארת קודם החטא אפשר לצמצם.

ושורשם של דברים נתבארו ברמח"ל (אדיר במרום, ח"ב, מאמר רישא וסיפא) וז"ל, ואדם, אעפ"י שהאורח המוכן אליו היה אורח הישר, נתעקם לו בחשבונות הרבים. ותראה, שבאמת לא אבד הדרך לגמרי, אלא כאלו נפרץ השביל והלך אל החשבונות הרבים, והדרך הישר עומד למעלה והוא יכול לחזור אליו, רק צריך סיוע גדול בכח חזק, שיכול תמיד בכל המקרים ובכל הפגעים, לחזור מן החשבונות, ולעמוד בסוד היחוד - אורח מישר. והבן שלכך עדיין יתכן הארה של אפשר לצמצם.

ולפיכך ברור ומובן שורש האבידה בשקלים. כי אור הפנימי של השקלים, אור השקולים אפשר לצמצם כנ"ל, ואור זה נאבד בחטא כנ"ל, ולכך גם בפועל ישנה נטיה בשקלים להאבד.

ובדקות יותר. עיין נחלת דוד (ב"מ כד ע"א) שכתב וז"ל, ומשום דלא מצו לאשכוחי באבידה דבר השקול ממש, לכך נקיט לפלוגתייהו בדבר שאין בו סימן, משום דגם זה הוי כדבר השקול במקצת. והבן שיש ג' מדרגות. א. שקול גמור - הארת קודם החטא. ב. שקול במקצת - הארת קודם החטא בתוך החטא. ג. אינו שקול - מדרגת החטא.

אנד | מי שאבד חותמו

שקלים (יד ע"ב) - מי שאבד חותמו (חותם המעיד ששילים) ממתנין לו עד הערב. וכתבו רבותינו (כגון, שפע טל, הקדמה בן מאה שנה) וז"ל כי כן דרך החותם, מתהפכים אותיותיו בנחתם המקבל החתימה, כי האותיות הכתובים בחותם בראשונה באו בנחתם באחרונה. והרי שהסדר הנמצא בחותם נאבד בנחתם. והוא שורש "אבד חותמו".

והנה עיקר מקום חותם באדם הוא באות ברית קודש, "בריתך אשר חתמת בבשרנו". והוא עיקר מקום האבידה באדם. וכמ"ש באור פני משה, מי שאבד חותמו, שפגם באות ברית קדש, בבריתך שחתמת בבשרינו, ממתנין לו עד הערב, עדיין יש לו תקנה, עד יום מותו, ערב, ערוב ימיו של אדם מחכים לו.

ובכללות יותר, כל צלם אלקים הוא חותם של המלך מלכו של עולם. ועיין אור המאיר (בחוקתי) וז"ל, שמעתי בשם הרב הגדול ר' נחמן מקוסאוי, שביאר פירוש המשנה, מי שאבד חותמו ממתנין לו עד הערב. וביאר, כי נודע שהאדם נברא בצלם אלהים (בראשית טו, ו), ואך בצלם יתהלך איש (תהלים לט, ט). והירא ועובד עבודת בוראו מאיר על פניו חותמו יתברך, ובעשות אחת מעבירה (עבירה, "עד הערב", עיין פני מנחם, שמח"ת, תשנ"ג, בשם האמרי אמת, הערב אותיות ערבה, יומא דערבה, הושענא רבה, עיי"ש), אשר לא תעשנה, סר צלו מעליו ומאבד חותם הקב"ה החקוק בצלם דמות תבניתו (ראה זה"ק, תזריע, נו, ב).

והבן, פנים עליון נגלה בו צלם אלהים, וכן נגלה באות ברית קודש הנקרא פנים תחתון. ולכך כשם שיש זקן בפנים עליון כן יש זקן בפנים תחתון. וכן אצל אשה נקרא מקום זה (מו"ק ט ע"ב) פניה של מטה. ולכך אף שם יש חותם. חותם עליון שורש לחותם תחתון. וכאשר חותם תחתון נפרד מחותם העליון הוא שורש האבידה של החותם. אולם כאשר חותם תחתון מצורף לחותם עליון, הוא בבחינת מ"ש (ע"ז לא ע"א) חותם בתוך חותם. שהוא שמירה לחותם עצמו שלא יאבד. ועיין גר"א (תז"ח, לד ע"א) שכתב, חותם בתוך חותם, הוא הבחינה של עשו משמרת למשמרתי, כאשר צריך לסתום הפרצות שפרצו הערב רב. וזהו בחינת ממתין לו עד "הערב", ערב רב, ערבה, כנ"ל.

ונודע שחותמו של הקב"ה הוא שם אהו"ה, היוצא מפסוק את השמים ואת הארץ. והוא איחוד חותם עליון, שמים, ראשו מגיע השמימה, עם חותם תחתון, ארץ, מקום הדעת, לדעת בארץ דרכך. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

בראשית | ג-נ

אעשה לו עזר כנגדו. נגד, גנ-ד. הנה שורש הגן הוא ג"ן סדרים דאוריתא כמ"ש בתיקונים (תיקון כ"א, סד ע"א). ולכך אמרו על התורה"ק (שבת פח ע"ב) חמדה גנוזה, שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבע דורות קודם שנברא העולם. ושם שורש הג"ן סדרים דאוריתא. גנוז, גן-זו. ועיקר הגניזה בבחינת יין, גפן, גן-פ.

ובעומק כתיב (בראשית ב, ח) גן בעדן. ולכך יש בחינה שיש בתורה ג"ן סדרים כנ"ל, ויש בחינה שיש בתורה נ"ד סדרים, בחינת עדן, ע-דן. וכמ"ש בפרי צדיק (חנוכה, אות א) וכמו שאמרנו שמובא (תיקו"ז, תיקון י"ג, ושאר מקומות) ג"ן סדרים דאוריתא דבכתב, אף שיש חמישים וארבע, אך פרשת וזאת הברכה אינו נחשב שמשם התחיל הופעת והארת תורה שבע"פ של משה רע"ה, וע"כ אינה נקראת בשבת אלא ביו"ט.

ושורש גילוי הג"ן מתגלה דייקא בשב"ק שבו קוראים ג"ן סדרי תורה כנ"ל. ועיקר הגילוי כמ"ש וקראת לשבת ענג. ואמרו (זה"ק, בראשית, כו ע"א) אז תתענג על ה', בענג דאיהו (ר"ת) ע - עדן, נ - נהר, ג - גן. ויתר על כן אותיות גן גנוזות במלת ענג, גן-ע.

וכתיב (ויגש, מו, כח) ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להרת לפניו גשנה, ויבאו ארצה גשן. גשן, גן-ש. ואמרו (ב"ר, ויגש, צה, ג) להתקין לו בית ועד שיהא מורה בו דברי תורה, ושיהיו השבטים לומדים בו. והיינו מעין גן בעדן.

וכן על סנהדרין שמשם יוצאת תורה והוראה לישראל, אמרו (סנהדרין לו ע"ב), סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה, כדי שיהיו רואין זה את זה. גורן, גן-רו. וע"ז אמרו (שבת סג ע"א) אמר ר"ש בן לקיש, שני ת"ח המקשיבים זה לזה בהלכה (רואין אלו את אלו) הקב"ה שומע לקולן, שנאמר היושבת "בגנים" חברים מקשיבים לקולך השמיעני. ועיקר השמעת קולם בגרונם, גרון, גן-רו, כמ"ש (ישעיהו נח ע"א) קרא בגרון אל תחשך. וגילוי חברים מכח מדת אברהם, אברהם אוהבי, אהבה. ועליו נאמר אנכי מגן לך, ובו חותמים מגן אברהם. מגן, מ-גן. אולם מכח יצחק, מדת הדין, יש ד"ן סדרי תורה, כנ"ל.

וכאשר נופל מכח נחש, נעשה על גחנך תלך, גחן, גן-ח, בחינת גנאי, גן-אי. והוא השורש לגנב, גן-ב, וכן לנגח, גן-ח, ולגבן, גן-ב, ולנגף, גן-פ. ולנרגן, גן-נר, וליגון, גן-יו, ועוד. ומהותו שהקדושה נסוגה לאחור. נסוג, גן-סו. ושורש הקלקול נקודת הממוצע בין הקדושה לרע הנקראת נגה, גן-ה. וכאשר נתקנת נכללת בג"ן סדרי תורה.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אגן, גנב, גאון, גפן, גן, נגף, גרון, נגב, נגן, נגע, נגש, גיבן, גבעון, גדעון, גחן, גנז, גרשון, דונג, הגון, נגיד, נגלה, נגש, נסוג, סגן, הגיון, ענג, נהג, נגד, נגה, נרגן, נגח, ניגש, נלעג, נשגב, נפגע, נפוג, אגמון, ארגמן, געתון, יגון, שגעון, גבן, גולן, גיחון, גלון, דגון, גשן, גרו, דגן, גרון, עגלון, מגן, פתשגן ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

כתר

מקור הרחמים. וכתב בדרך אמונה (י) מאה ברכות כנגד עשר ספירות (מכתר עד מלכות) כנגד הרחמים שבהם, שכל אחת מכולן כוללה ברחמים, ולפיכך מאה ברכות כנגד מאה אדנים, וכולן היו כסף להעיר על הכונה כנגד הרחמים. וכבר ידעת כי הברכה מעוררת הרחמים למעלה מראש ועד סוף, והדין שבהם נכללים ברחמים. ועיין שער הפסוקים (איוב) על מה אדניה הוטבעו (מזולתו) ר"ת מאה, לרמז שהעולם עומד על מאת אדנים. גם כן מלת ע"ל גימט' ק', רמז למאת אדנים שכל המשכן שהוא כנגד יצירת שמים וארץ.

חכמה

כבוד חכמים ינחלו. ואמרו (סנהדרין צו ע"א) מאי בלאדן בן בלאדן (בל-אדן). אמרי, בלאדן מלכא הוה, ואשתני אפיה והוה כי דכלבא (כלב גימט' בן, כנודע, בלאדן, בן-לאד), הוה יתיב בריה על מלכותא, כי הוה כתיב, הוה כתיב שמיה ושמיה דאבוא בלאדן מלכא. היינו דכתיב בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד אב, הא דאמרן, ועבד אדוניו, דכתיב ובחדש החמשי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדנאצר מלך בבל, בא נבזראדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלים וישרף, את בית ה' ואת בית המלך. והבן, בלאדן בל-אדן. נבזראדן, נבזר-אדן. והם גילוי הכבוד.

בינה

מלכות דבינה, לאה. וכתב בספר מחשף הלבן (חקת), ואפשר לרמז רמז זה בציור אדני ומאה ברכות במה שאמר הכתוב (שמות לח, כז) מאת האדנים למאת הככר, ככר לאדן. בתבת אדנים היא אותיות מאדני, וכאילו נאמר מאת מאדני, דהיינו שתוציא חשבון מאה מאדני, והיינו אדני בציור כאמור (עיי"ש). למאת הככר, מאת הככר גימט' זה מאה ברכות, והיינו למה אנו מצירים ציור מאה באדני הוא כנגד מאה ברכות, וזהו מאת הככר, הם מאה ברכות כאמור.

וסיים ככר לאדן, ככר גימט' זו ברכה. אבן גימט' היא לאה עם שלש אותיות לאה, כלומר, אלו הברכות שאמרת לך דע לך שהם לתיקון לאה - (ועיין עץ חיים שער אח"פ פרק ה'). ונהר שלום טו, ע"א. ושער ההקדמות, לח, ע"א. ושער הפסוקים, פקודי. וספר הליקוטנים, תרומה, וכן כי תשא. ופע"ח שער הברכות, פ"א. ליקוטי תורה, כי תשא.

דעת

דעת המבדלת, המכרעת, המחברת, והמהפכת. וכנגדה קליפת עמלק, ספק. וכתוב (שמות לח, כז), מאת אדנים למאת הככר, ככר לאדן. ככר גימ' עמלק. והאדנים באו ממחצית השקל, להכניע ספק של עמלק. ספק - שני חצאים. ועיין ברית כהונת עולם (מאמר הסתר אסתיר פי"ד), והוא סוד באחד באדר

משמעין על השקלים וכו', ולהכניע עשרת אלפים שקלים היצרך, שהיה רוצה לבטל מאת ככר הכסף של האדנים שהוא תרומה להוי"ה במאה פעמים מאה.

חסד

תרי ידים, חו"ג. ואמרו (ילק"ש תרומה, רמז שסט) היה עושה את האדנים חלולין, והיה חורץ את הקרש מלמטה רביעי מיכן ורביעי מיכן, וחורץ חצוי באמצע, ועושה לו "שתי ידות", ומכניסן לתוך שני האדנים, שנאמר שני אדנים תחת הקרש האחד לשתי "ידותיו" (שמות כו, יט). ועיין רש"י (שם, כו, כה). ועיין לקוטי תורה (תרומה) צרופי הוי"ה הם י"ב, וצרופי אדני" כ"ד. ב' צרופי אדני" תחת צירוף אחד דהוי"ב, וזהו ב' אדנים תחת הקרש האחד שהוא שם הוי"ה, וזהו לשתי ידותיו, עיי"ש.

ועוד. חסד - כסף, כנודע. וכתב בציוני (תרומה) מאת אדנים, וכולם ככר כסף טהור, מובן לבעלי השכל. וכן אדן אד-ן. סוד אד, מים, חסד. ועיין רקאנטי (תרומה) היו האדנים מכסף ולא מזהב, כי אחרי התחברות הידות באדנים כל מדות הדין ספו תמו, ופני הלוברן הרחמים נתרבו.

ועוד. אדן במילוי, אלף דל"ת, נו"ן, עולה איתמר. ועיין שער המצות (תזריע) שאהרן הכהן סוד חכמה. ובניו סוד חסדים.

גבורה

אדן. אד-ן. וכמ"ש ילק"ש (עזרא, פ"א, רמז תתרטז. ועיין קידושין ע ע"א) אדן, שהיו אומרים לית דין ולית דיין, ולית אדון. וכתב בייטב לב (בראשית) ולהלן מבואר כי מה ששיתן מדת הרחמים והקדימו למדת הדין היה בזכות אברהם שנאמר בהבראם וכו'. וזה סוד מאמרם (ברכות ז ע"ב) שאברהם קראו אדן (אדון), והיינו אד"ן, א' קודם דן. ועיין ריקאנטי תרומה.

ועוד. עיין ציוני (תולדות) שכתב, ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים, פנימיות הכתוב וביאורו, הם ק' שערים ומעיינות אשר סביב שערי צדק שמשם יוצא שפע ברכה ואצילות כל הנבראים, והוא סוד ק' אדנים, ק' ברכות. ועיין רקאנטי שם.

תפארת

אדן, אדון. ועיין ספר השרשים (ערך אדן) אדן. לכן ישלח האדון (ישעיה, י, טז) ואדני זקן (בראשית, יח, יב), לאדני האדנים (תהלים, קלו, ג). ובאה המלה בלשון תפארת ליחיד, אדנים קשים (ישעיה, יט, ד). והבן שחסד יחיד, גבורה יחיד. ת"ת, קו אמצע, מחברם, רבים. ונעשה מאדן אדנים. וזהו השורש שמאדן אחד נעשה מאה אדנים.

ועוד. דניאל, אדן-אלי. סוד אחדות חסד וגבורה. אל - חסד. אדן - גבורה. ועיין שער הגלגולים (פל"ו) שדניאל משרש יעקב. ועיין עוד שער הפסוקים דניאל, שאותיות דניאל, אל, אדני". סוד העשיה, עיי"ש. ונגלה לו הקץ כמ"ש בשער

הגלגולים (פס"ה), ומאותו שורש נגלה ליעקב, כמ"ש ואגידה לכם את אשר יקרה אתכם באחרית הימים, שבקש לגלות את הקץ. ועוד. עיין ראב"ד (ספ"י, הקדמה) אז ירה י"ב אדנים בכח תפארת ישראל, והיא אבן השתיה, וממנה נתיסד העולם.

נצח

נו"ה תרי רגלין. והקרשים היו נכנסים תוך האדנים, דוגמת שני רגלים (ויש בחינה שהוא צורת ידים כנ"ל ערך קטן חסד. והבן שנה"י דעתיק מולבשים תוך חג"ת דאריך. והרי שהחיצוניות ידים - אריך, והפנימיות רגלים - עתיק). וכתב הר"י מלוניל (על הר"ף, שבת לו, ע"א) היו נושאים בני מררי, שנים נושאים אדן אחד על הכתף. והיינו שבזמן העתקת המשכן (עתיק) ממקום למקום נשאו את האדנים על הכתף (תחילת מקום הידים) ע"י שנים, חיבור נו"ה, כל חד פלגא דגופא. ובדרך רמז אדן גימ' הלך.

הוד

נו"ה שהם מוחין לנוק'. והם בחינת מילוי מאה אדנים, ע"י מאה ברכות הנשפע לה. כי ה' חסדים וה' גבורות כ"א כלול מעשרה נעשה ק'. עיין קהלת יעקב ערך קוף. ועיין ספר הליקוטים (פקודי, לח) ודע, כי מלת אדנים שהיו במשכן כולם בחינת אדנ"י שהיו בחינת מלכות, והקרשים עומדים היו נו"ה. והיינו הקרשים מוחין אל נוק'. ועיין ערכי הכינויים (לר"מ זכות, אות א, מג) אדנים הם תמיד נו"ה. וכשתמצא אדניה הם דידה, ובאמרו אדניו הוא נו"ה דידיה.

יסוד

כתב בגור אריה (שמות כה, כו) וידוע, כי האדנים הם בתי קבול שבו היו עומדים הקרשים (רש"י, להלן, כו, יז) והם יסוד הבנין, וזה נאמר על החומר שהוא יסוד המקבל הכל (מדת כל, כנודע) והוא כמו אדן המקבל צורת הבנין. והאדן הוא השפל מונח למטה, מתדמה בכל אל החומר שהוא הנושא. ועיין ספר השורשים לרד"ק (ערך אדן), ככר לאדן (שמות, לח, כז) שני אדנים תחת הקרש האחד (שם, כו, כה) והאדנים לעמודים (שם, לח, יז). האדנים היו חלולים, והיו נכנסים ידות הקרשים לתוכם וכן העמודים, והיו סומכים אותם, וכן על מה אדניה הטבעו (איוב, לח, ו), כלומר יסודותיה. ועיין מגן דוד (אות ט) שכתב היה ראוי שהתחתונה שהיא אחרונה שתקרא יסוד, כמו שהשם המורה עליה הוא אדני, והוא מלשון אדן שהוא אדן לקרשים, וכו'. כי לא היו ראויים העולם להשתמש באור הגדול, עמד וגנזו בתוך יסוד הבנין, ונעל דל"ת בפניו, והדלת אספקרליא שאינה מאירה. עיי"ש עוד בטעם הדבר שהיסוד הוא הנקרא אדן-אדי, ולא רק המלכות.

מלכות

עיין לקוטי תורה (ויקהל, ד"ה מאת אדנים) אדן הוא המלכות, ומאת אדנים הוא אדני, ול"ב אותיות דמילוי המילוי גימט' ק'.

ועיין פע"ח (שער השבת, פי"ט בסוד אל אדון) אדני בציור, א' יו' (ע"ש). יהיה גימט' ק'. ועיין בית עולמים (קלה ע"א) וז"ס העמודים לחצר המשכן, וכל עמוד היה לו אדן אחד, והם אדני נחושת, נוק כידוע, ד' אותיות הוי"ה, ד' סמכין על ד' אותיות אדנ"י, אדנים, כידוע שחצר המשכן הוא בנוק'. וכתב הגר"א (ספ"י, פ"א, מ"א) דכל הספירות כלולין מעשר, ובה סלקין למאה, סוד מאה אדנים, בסוד אדנ"י וס"ה אדני החצר גימט' אדנ"י במלכות, ומאה בנקודה הפנימית ששם מאה ברכות, באהל מועד. ועיין זוה"ק (שמות, רמב, ע"א) בגין דאית אדנים ואית אדנים, עיי"ש. ועיין עוד זוה"ק (תיקונים, תיקון ע, קלא ע"ב) ואינון מאת אדנים למאת הככר דנחתין למאה ברכאן, ודא ק' מן צדקה דאיהו צלותא, צ' תשעים אמנים, ד' ארבע קדושות, ק' מאה ברכות, ה' חמשה חומשי תורה. ועיין בגר"א שם, ובתיקון י"א מתיקונים אחרונים. ועיין שערי צדק שער א' ופרדס רימונים, שכ"ג, פ"א ערך אדנים.

נפש

בתרומה לצרוך האדנים נאמר, תרומה לה' לכפר על נפשותיכם. ועיין פע"ח (שער ק"ש שעל המטה, פי"א) תרומת האדנים, ותרומת המשכן, ובקע לגלגלת, כנגד נר"ן. ועיין לקוטי תורה (ויקהל) אדנים, וכו', בחינת עשיה, כי שם אל אדנ"י, גימט' צו, וג' אותיות עולה ק'. ועיין עץ הדעץ טוב (כי תשא) שכפרת האדנים על הנפש ולא על הגוף.

רוח

איתא בעץ חיים (שמ"ט, פ"ג), וכאשר רוח של היכל הזה נכלל ל"ב, זכר ונקבה שביסוד עצמו ומשפיע לחוץ, משם יונק נוגה זכר ונקבה, ואז הנקבות נקראים אדני נחשת (כי יש אדני חצר נחושת, ואדני האהל כסף), ושני רוחות הזכרים נקראים נחשת וכל האדנים וכל היתדות למשכן סביב נחשת, הם קליפת נגה בהיותה נמתקת שהיא נ' דנחשת כנ"ל עם חש"ת, הרי נחשת.

נשמה

סוד ענוה. וכתב בצמח צדיק (תצוה) אמנם צריך להיות בבחינת ענוה וכו', כי השקלים נתנו לאדנים, שעל ידי שהאדם שוקל מעשיו תמיד הוא אדן ואסקופה הנדרסת תמיד.

חיה

אדן גימט' לוז הוא (שופטים א, כו), שהוא מקום שכולו חיים ואין בן מות, כמ"ש חז"ל בסוף סוכה במעשה דשלמה.

יחידה

אדן גימ' הן, אותיות שאין להם זיוג כמ"ש חז"ל על הפסוק הן עם לבבד ישכון. סוד יחידה.

אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא. והכל נברא במלכות א"ס שנעשה שורש ליחידה, סוף של עליון נעשה ראש לתחתון. והרי שאדן עליון נעשה לו וא"ו אות המשכה, ונעשה אדון, (להמליך מלכים) ממלכות א"ס.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה - להארות,

הערות, והוספות: rav@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

תחלואיה הנמשכים מארבע קליפות טמאות שבנפש ההיא. וכשי־סירם מעליו, יתלבשו אותיות ארבע של הוי"ה, שהם אור המחיה נפש היסודית וכו"ו⁵.

בדרך זו צעדו כלל חכמי ישראל – רופאי הנפשות⁶, במשך כל הדורות כולם, ועל פי הסתכלות זו הם יסדו לעצמם ולשומעי לקחם את דרכי הכרת הנפש והעבודה עם כוחותיה, הן מצד ארבעת היסודות השורשיים והן מצד הכוחות הענפיים⁷, ועל ידי כן הגיעו אל יעודם המיוחל⁸.

אך לדאבון לבב, ברבות הימים ובתוקף הגלויות, הקשיים הנפשיים הלכו והתרבו, הצער והיסורים הלכו וגברו, הנפשות הלכו ונחלשו, והקושי לבנות צורת חיים המותאמת למבנה נפשו היחודי של כל אדם באופן אישי הלך וגדל.

ומציאות זו הביאה לידי כך שללא הרף התחדשו והתווספו שיטות טיפול, אשר לא בתורה הקדושה יסודן ולא לנפש היהודי תועלתן.

ומאידיך – "זה לעמת זה עשה האלהים"⁹, הקב"ה ברחמיו הרבים שולח בכל דור ודור את שליחיו הנאמנים, על מנת לקרב את בניו האהובים אל דרך הישר והטוב. וכבר העידו גדולי ומאורי ישראל מכל גווי היהדות, כי אחד השליחים הנאמנים להורות את דרך הישר והטוב בדורנו הינו מורנו הרב שליט"א, מחבר סדרת הספריים "בלבבי משכן אבנה".

דרכו של מורנו הרב שליט"א הינה, **יניקת החכמה ודרכי העבודה המעשית מן התורה הקדושה בלבד**. מורנו הרב שליט"א מסר, בקירוב לשני עשורים, אלפי שיעורים בכל חלקי התורה, ובפרט בתורת הנפש, ועוד היד נטויה בעזה"ת. במשך שנים אלו, ביאר מורנו הרב שליט"א את משנת החיים השורשית והפנימית בסדרת "בלבבי משכן אבנה", בסדרת "דע את עצמך" ובשיעורים רבים נוספים.

ובעשור האחרון, מבאר מורנו הרב שליט"א את משנת החיים הפנימית על פי דרך "ארבעת היסודות" השורשית ועתיקת היומין, בצורה מסודרת, הדרגתית ומעשית. וזאת על מנת לאפשר לכל מבקש, אנשים פרטיים, מטפלים, יועצים, אנשי חינוך, הורים וכדו', ללמוד ולהכיר את הנפש, לעבוד עם כוחותיה, ולרומם ולהעצים אותה, ועל ידי כן, לבנות צורת חיים המותאמת למבנה נפשו היחודי של כל אדם באופן אישי, להתקרב לה' יתברך ולעבודו בלבב שלם.

מבואר בספרים הקדושים¹ כי כאשר רצה הקב"ה לעשות את עולמו הגשמי, ראשית הוא ברא ארבעה חומרי יסוד גשמיים – ארבעה רכיבים: אש, רוח, מים ועפר², ולאחר מכן הוא סידר, הרכיב ומיזג אותם יחד באופנים רבים ומגוונים עד למאוד, ועל ידי כן הוא עשה את העולם הגשמי על כל פרטיו.

וכמו כן, כאשר רצה הקב"ה לברוא את העולמות הרוחניים, הוא ברא ארבעה יסודות רוחניים – אש, רוח, מים ועפר רוחניים, ואיתם הוא ברא את העולמות הרוחניים על כל פרטיהם³.

ונמצא כי כל העולמות והפרטים הקיימים בהם, כפי שהם נראים כלפי חוץ, אינם אלא תוצאות של היסודות, ההרכבה והמיזוג של ארבעת היסודות. הוי אומר, ארבעת היסודות הינם האבות – השורשים, של הבריאה, וכל הדברים הקיימים בבריאה, הינם התולדות – הענפים, של ארבעת היסודות.

ואם כן, נפש האדם, מעצם היותה רוחנית, הינה מסודרת, מורכבת וממוזגת אך ורק מארבעת היסודות הרוחניים. וכל כוחות נפש האדם, אשר רבים הם, אינם אלא תוצאות – תולדות – ענפים, של ארבעת היסודות ה"נפשיים" אשר סודרו, הורכבו ומוזגו באופנים רבים עד למאוד.

וכיון שסדר היסודות, הרכבתם ומיזוגם, משתנים מאדם לאדם, אין אדם הדומה לחברו. לכל אדם ישנם כוחות רבים, מגוונים ושונים, תכונות שונות, מידות שונות וכישרונות שונים – כל אדם הינו יחודי בפני עצמו.

ומאידיך, על מנת לאפשר לאדם להשלים את עצמו ולעבוד את בוראו, עשה ה' יתברך את עולמו בכלל ואת נפש האדם בפרט, באופן שסידורם, הרכבתם ואיזונם של ארבעת היסודות אינם בשלמות. וכתוצאה מכך, חלק מכוחות הנפש אינו גלוי, אינו מתוקן או אינו מאוזן כפי הצורך. וכמו כן, מאורעות החיים מוסיפים את חלקם, כפי רצונו יתברך, לחוסר הגילוי, התיקון והאיזון של כוחות הנפש.

ואשר על כן, קשיי ההתמודדות, הסבל והצער הנפשי, המידות הבלתי מתוקנות והבעיות הנפשיות, אף הם משתנים מאדם לאדם.

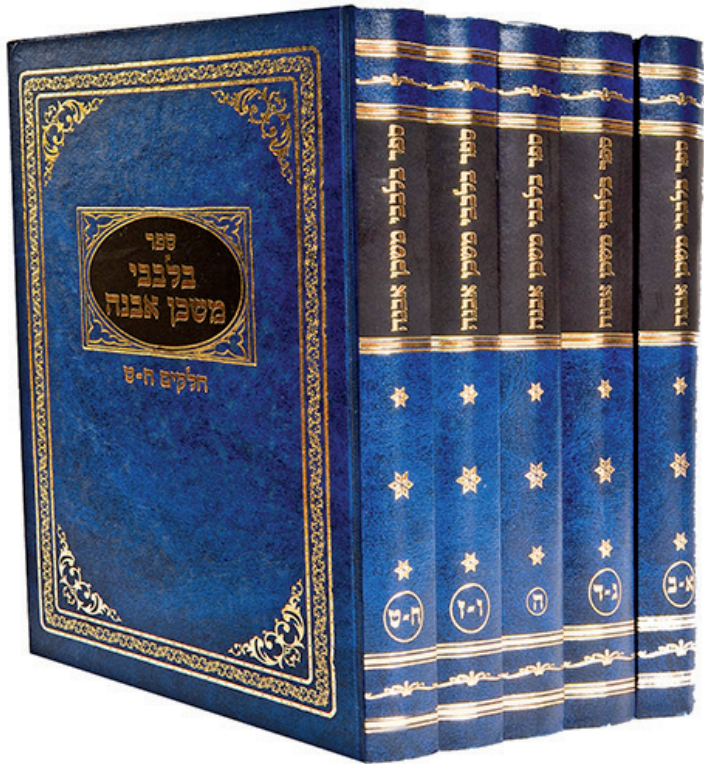
והמוטל על האדם הוא להכיר את עצמו – את ארבעת יסודותיו השורשיים וכוחותיו הענפיים, ולעבוד עם נפשו – להשתמש בכוחותיו היחודיים, לגלות את כוחותיו החבויים ולהוציאם מן הכח אל הפועל, ולתקן ולאזן את כוחותיו הבלתי מתוקנים ומאוזנים.

וזו דרכה של התורה הקדושה להכרה עצמית והעצמת הנפש.

וכך כתב רבי חיים ויטאל (מהר"ח) זצ"ל, תלמיד האר"י זצ"ל, בספרו "שערי קדושה"⁴: "כמו כן בנפשות, הארבעה יסודות הם על דרך טוב ורע, ומהם נמשך בריאות הנפש היסודית שבאדם, או

5 ועיין שם באריכות.
6 כלשון הרמב"ם בהלי דעות פ"ב ה"א.
7 כל אחד לפי שורשו ודרכו.
8 זה לשון האבן עזרא (שמות פרק לא' פסוק יח'): "ולא יוכל לדעת ה' אם לא ידע נפשו ונשמתו וגופו. כי מי שלא ידע מהות נפשו, חכמת מה לו".
9 וזה תורף לשונו של רבי ראובן דוב דסלר זצ"ל, מגדולי תלמידי הסבא מקלם זצ"ל, אביו של רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל מח"ס "מכתב מאליהו" (הובא בכתבי הסבא מקלם – פנקס הקבלות): "וכידוע, מצפון הנפש מורכב בטוב ורע, מאוצר מעלות נשגבות וכו', וכמו במחלת הגוף וחלקי הגוף המרובים, תעבוד ותעמול חכמת הרפואה והמונן הרופאים וכו' לדעת פרטי כל תכונת אבר ואבר איך לשמרו שלא יחלה, ואיך להטיבו אם כבר חלה. וכל חלקי הגוף היותר דקים והיותר מפונקים תידרש להם הכרת יתרה אחרי החיפוש והחקירה, כי מעוללים יותר לכל מחלה. ואחר כי חלק הנפש המידות המה החלק היותר דק והיותר מפונק מחלקי הנפש, מובן כי המה צריכים הכרה יתרה והשקפה מאוד רחבה. לכן יבחר המשכיל ראשית דבר, להכיר את עצמו, לדעת כל מהלכי תכונותיו ומידותיו וכו'. וזה כל עמל החכמים דור אחר דור, להרבות להשקיף על עצמו, על תכונותיו ומהלכי דרכיו. ולכן זה פרי ראשית ההשכלה – השכלת הטבת המידות, לעמוק ולהכיר מהלכי מצפון לבבו ונפשו. וידרש לזה עיון עמוק ותמידי בהשקפה תורנית חזקה ותדירה בעין חודרת. וזה כל האדם. ועל זה נבנה דרך החינוך של בית שבת תחמנוני, ישיבת בית התלמוד דקלם, וזו תפארתה". עכת"ד.
9 קהלת פרק ז' פסוק יד'.

1 ספר היצירה המיוחס לאברהם אבינו, הרמב"ם הלי יסודי התורה פ"ד ה"א, מהר"ח ב"שערי קדושה" ח"א ש"ב, המהר"ל ב"דרך חיים" על פרקי אבות פ"א משנה ב' ומקומות רבים נוספים. וניתן לעיין בקונטרס "ארבעת היסודות – המקורות", על מנת להעמיק בנושא זה ביתר הרחבה.
2 באופן כללי, כל הסדרים קיימים, כפי שמבואר בספר היצירה. וסדר היסודות המובא כאן הינו מלמעלה למטה, והוא אחד הסדרים השורשיים.
3 ארבעת היסודות משתלשלים מארבע אותיות שמו של הקב"ה – שם הוי"ה ברוך הוא. ועל פי סדר היסודות המובא כאן, החלוקה הינה כדלהלן: (מקוצו של יו"ד משתלשל כח ההיולי של ארבעת היסודות), מהאות יו"ד משתלשל יסוד האש, מהאות ה"י משתלשל יסוד הרוח, מהאות וי"ו משתלשל יסוד המים, מהאות ה"י האחרונה משתלשל יסוד העפר. ובכל עולם, ארבעת היסודות "מקבלים" את האיכויות והתכונות הנצרכות לבניית אותו עולם.
4 חלק א' שער ב'.

שאלה

שלום רב,

רציתי לשאול את הרב את השאלות הבאות:

א. אני מתקשה לקבל החלטה שמחזיקה מעמד לגבי בחירת דרך העבודה - בלבבי או דע את - משום שמצד אחד אני מרגיש את תביעת הנפש לגלות את יוצרה אך מצד שני יש בי מידה של יסודיות שתובעת ממני לעבוד בצורה מיוסדת. כיצד ניתן להכריע בעניין הזה וכיצד יש להתמודד עם תהיות לגבי הבחירה לאחר זמן כשכבר התקבלה ההחלטה?

ב. בלבבי הרב כתב שעבודת ביטול הרצון היא דווקא בהתלבשות הרצון, במחשבה דיבור ומעשה, ולא ברצון עצמו, כגון שיקבע לעצמו כמה פעמים לעשות נגד רצונו. ואילו בדע את עצמך הרב כתב, שניתן לקבל החלטה שלא לרצות דבר מסוים מחמת בחירה בדרך חיים שאין בהם רצון, מהו החילוק ביניהם?

ג. בשיעורים על בטחון הרב אמר שהדרך לביטחון היא ביטול הרצונות.

א. באיזה אופן של ביטול רצונות המדובר כאן?

ב. לדרך השניה של בטחון, האם הכוונה שגם את הרצון שאותו הוא רוצה שיקרה הוא צריך לבטל?

ג. האם הכוונה שאדם צריך בכל רגע שהוא יכול לשים לב לרצון שגלוי לו באותו רגע ולבטלו, או שהכוונה שיעסוק גם בביטול הרצונות כדלעיל.

ד. האם יש כזו עבודה לשבת ולהעלות רצונות מהתת מודע ולבטלם, ואם כן, האם זה מקרב לעבודת הבטחון?

תודה רבה.

תשובה

א. אדם שיציבותו לוקה מאוד ראוי להקדים את עבודת בנין נפשו הטבעית. ולהיפך, אדם שיש לו סדק בנפש הבהמית ונפשו חשה במדת מה את קונה ראוי לו ע"ד כלל להקדים את הקשר לקונו.

במקרים ששני הצדדים חזקים, ניתן לעבוד תקופה ממושכת על ענין אחד, ואחר תקופה ממושכת להחליף, וחוזר חלילה. ובזמן שעוסק בצד אחד, יעסוק מעט כפעם בשבוע גם בצד השני, ע"מ לא להתנתק ממנו ולאבדו.

אם מאד קשה להכריע מה להקדים, ניתן לעשות גורל מתוך הקדמה של לימוד לש"ש ותפלה נקיה וטהורה לפי ערכו שהשי"ת יכוננו לראוי לו. ואחר גורל זה להאמין שכך רצונו ית"ש.

אם בחר בבחירתו, יחליט שכל כחצי שנה בודק את הענין מתחלה, ובתוך כחצי שנה אין לשנות כלל, וזה גופא יוצר שקט, כי אינו יכול לשנות.

ב. כל נגיעה ברצון היא או ע"י מעשה, שעושה כרצונו או נגד רצונו. או ע"י דיבור, שמדבר מהו רצונו ולהיפך. או ע"י מחשבה ודעת. וכאשר מרגיל עצמו לעקור רצונו במעשה ודיבור ומחשבה, אזי יכול לגעת בדעת שע"י נוגע בעצם הרצון. בלא הדעת א"א לגעת בעצם הרצון, וע"י מחשבה דיבור ומעשה משיג הרצון בהתלבשותו. ולפיכך ע"י הדעת נוגע ברצון ומחליט אם לרצות אם לאו. אולם נגיעה ברצון עצמו ללא הלבשה של חכמה דיבור ומעשה, או ללא נגיעה בו ע"י הדעת, אין באפשרותינו. לתקפי הדעת ניתן לגעת ברצון ע"י הדעת מתחלה. אולם לרוב בני"א הדרך מתתא לעילא, דרך הלבשת מעשה דיבור ומחשבה. וטעם החילוק, כי מחשבה דיבור ומעשה הן לבושי הנפש, ורוב בני"א דבקים בלבוש. אולם הדעת הוא מעצמיות הנפש, ולכך נוגע בעצם הרצון. ולכך רק תקפי הדעת יכולים להשתמש עמו, כי הם דבקים בעצם הנפש.

ג. א. לבטל את הרצונות הגשמיים בהדרגה.

ב. כן.

ג. גם וגם. ביטול כללי מודעות כללית, וביטול פרטי מודעות פרטית.

ד. כן מתוך השקטה האדם יכול לגעת ברצונות נעלמים, כמו שכאשר האדם נמצא בהשקטה פעמים רבות עולה זכרונות מן העבר, כן הדבר אמור לגבי רצונות. ואזי יבטלם ובזה מתקרב לבטחון כנ"ל. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מהארכיון של שו"ת

נא לשמור על קדושת הגיליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.295.1245

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון: info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@moshebooks.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

למיד הראשית אחריה
שכל פולחן פולחן לבלתי
רוח האלקים שלמה לרחמי
באחריה גרמא בלילוי למלכה

הראשית למעלה השורש
בצורה אדם נעלה כראש
זכה נעלה לראש
לא זכה נעלה לראש

גחלת רכל פי ה' זיהר
לכונה ולתן את העולם שחיהר
זאת נעלה ל"י" ויאלהי
ראשית לכל יהי אור

היחס לעצמותו הריאמו כאהן
הערכנו לעבודתנו להאהן
אם זכה נעלה לחובהן
ואם לאו איבד העדהן

ראשית הבריאה ל"י זלזום
נראה שאין שם לאום
אולם הפנימיות לא נשלמה כלום
זהו סוד כלום וחגום

אין לזד למלכה
אפס זולמו
יחיד ואין בלמו
ושאג לעבודתנו ליחודו

זאת נשלע ונצבור לעד
למחלה הייה הוא ושלמו אחז
ואל עגה רינו לכה
אחז יחיד וליוחז